

Notaris scherp op 'plukken' ouderen

ROTTERDAM

Notarissen moeten helpen voorkomen dat ouderen financieel worden kaalgeplukt door familie, bekenden of mantelzorgers. Beroepsorganisatie KNB en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn & Sport beginnen voor de zomer in meerdere steden een proef om uitbuiting van ouderen vroegtijdig te signaleren.

DAVID BREMMER

De proef, waaraan ook woningcorporaties, thuis- en mantelzorgorganisaties en banken meedoen, is onderdeel van het actieplan 'Ouderen in Veilige Handsen', dat het kabinet is begonnen. Financieel misbruik van ouderen komt nu zo'n 30.000 keer per jaar voor, blijkt uit schattingen van de Stichting Huiselijk Geweld. Een aantal dat door de vergrijzing nog flink zal stijgen.

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) gaat de circa 1500 notarissen trainen om financieel misbruik te herkennen. Als zij vermoeden dat een oudere klant wordt uitgebuit, moeten zij dat voortaan melden bij het ouderenmeldpunt van het Steunpunt Huiselijk Geweld. Andersom melden corporaties, thuiszorgers en andere organisaties aanwijzingen aan de notaris.

„De notaris is bij uitstek geschikt om uitbuiting vroeg te herkennen,” zegt Jef Oomen, bestuurder bij de KNB. „Wij krijgen dagelijks te maken met nalatenschappen en financiële zaken. Er moet een belletje gaan rinkelen als een neef met zijn oude tante langskomt om haar testament te wijzigen. De notaris heeft de maatschappelijke taak die situaties te herkennen en zo nodig actie te ondernemen.” Bij uitbuiting kan de notaris een volmacht geven aan een door hem

of haar aangewezen mantelzorger. Ook kan hij een arts laten checken of een oudere nog wel scherp van geest is.

Ouderenorganisatie ANBO is blij met de proef. „Financiële uitbuiting van ouderen door familie en bekenden komt veel meer voor dan we denken,” zegt ANBO-directeur Liane den Haan. Ze vindt dat ook andere beroepsgroepen signalen van misbruik moeten leren herkennen. „Dat gaat namelijk heel subtiel.” De ANBO traint zelf al mantelzorgers en ouderenwerkers.

>> P3

'Oplichting van ouderen gaat heel geleidelijk'

Oscar Balkenende en zijn bedrijf NRI zijn gespecialiseerd in het taxeren en afwikkelen van nalatenschappen.

FOTO EVERT-JAN DANIËLS

ROTTERDAM

Liefst 30.000 ouderen laten zich jaarlijks geld of waardevolle spullen aftroggelen door familie, vrienden of mantelzorgers. Om financieel misbruik vroegtijdig op te sporen, slaan notarissen en het ministerie van Volksgezondheid nu de handen ineen. „Als die vriendelijke neef met z'n oude tante aan de arm langskomt, moet er een belletje gaan rinkelen.”

DAVID BREMMER

„Financieel misbruik bij ouderen is een hellend vlak,” zegt Saskia van de Merwe, arts en voorzitter van de Vereniging van Indicerende en Adviserende Artsen (VIA). „Buurman biedt aan de boodschappen voor die oudere meneer of mevrouw in de straat te doen. Die is zo blij en geeft wat extra geld voor de moeite. Als dat vrijwillig is: prima. Maar vaak gaat het verder en wordt iemand kaalgeplukt.”

De oplichting verloopt zeer geleidelijk, zegt Oscar Balkenende, die met de Hogeschool van Amsterdam onderzoek doet naar financieel misbruik van ouderen. „Ik ken een voorval van mensen die met ouderen aanpappen bij de supermarkt. Het begint bij de

boodschappen, vervolgens zegt zo iemand dat een autootje om het gekochte te bezorgen toch wel handig is en dat de wagen ook beter meteen op zijn naam kan worden gezet. Vaak durven ouderen er niets tegen te doen, uit angst de hulp te verliezen of uit schaamte.”

Balkenende heeft uit eerste hand ervaring met de problematiek door zijn bedrijf dat nalatenschappen taxeert en afwikkelt. „Vaak blijken sieraden om onverklaarbare redenen verdwenen, schilderijen van de muur en het huishoudgeld weg.”

Ouderen worden door familie of mantelzorgende kennissen langzaam in een isolement gebracht. „Dan valt het immers niet meer op dat er spullen missen, dat er gerommeld wordt met rekeningen of dat iemand verwaarloosd raakt.”

Zo'n 30.000 senioren worden jaarlijks slachtoffer van financieel misbruik, blijkt uit cijfers van het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG). En met de vergrijzing worden dat er komende decennia alleen maar meer.

Het ministerie van VWS en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie komen in actie: voor de zomer starten vier tot vijf pilots met als doel financiële uitbuiting vroeg te signaleren.

Als hij vermoedt dat er sprake is van uitbuiting, zal de notaris dit gedurende de proef melden aan het ouderenmeldpunt van SHG. Andersom gaan andere organisaties (corporaties, thuiszorginstellingen, artsen, banken) hun vermoedens terugkoppelen aan de notaris. „Als notaris hebben wij ook een maatschappelijke taak,” zegt Jef Oomen, bestuurder bij de KNB. „Wanneer die neef met zijn oude tante aan de arm langskomt om het

testament te wijzigen, moet er een belletje afgaan. Dan moet je die neef naar de gang sturen, tante alleen spreken en als je het dan nog niet vertrouwt, bellen met familie.”

Volgens Oomen is de notaris bij uitstek geschikt om uitbuiting te herkennen. „Wij krijgen dagelijks te maken met ouderen die testamenten willen opstellen of volmachten wensen af te geven aan personen die zij vertrouwen.”

Constateert de notaris inderdaad uitbuiting, dan kan hij een zorgvolmacht geven aan een bepaalde mantelzorgers. „De notaris houdt dan toezicht.” Is onduidelijk of een oudere nog voldoende geestelijk gezond is dan kan de notaris een arts van de VIA laten checken of iemand wilsbekwaam is en eventueel een bewindvoerder aanwijzen.

Het komend jaar worden de ongeveer 1500 notarissen door de KNB getraind om hun antenne voor misstanden beter te ontwikkelen. Ook gaan notarissen cliënten actiever wijzen op de mogelijkheden van het levenstestament, dat door een andere brancheclub, de Estate Planners in het Notariaat (EPN), werd ontwikkeld. „Met zo'n document kunnen mensen, als ze nog goed gezond zijn, vastleggen hoe en door wie ze hun inboedel en financiën willen laten beheren,” zegt de Rotterdamse notaris en EPN-voorzitter Aniel Autar.

Zo'n levenstestament is geen truc om notarissen meer te laten verdienen, meent arts Saskia van de Merwe. „Nu kunnen we vaak niets meer doen bij uitbuiting of vermoedens daarvan. We weten niet wat de persoon in kwestie had gewild. Als je vooraf op schrift zet wat er met je geld moet gebeuren of wie je als bewindvoerder wilt, lukt dat beter.”

Balkenende heeft al jaren het bedrijf NRI waarbij hij inboedels op verzoek van vitale senioren minutieus registreert. „Dat idee kreeg ik door alle misstanden bij de taxaties. Er is een markt voor. Steeds meer mensen willen zich voorbereiden en veilig en gecontroleerd oud worden.”

“Als die neef met z'n oude tante langskomt, moet je oppassen”
Jef Oomen (Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie),,